

ชุดความรู้เรื่อง การปรับปรุงดินกรด

ดินกรด (acid soil) หมายถึง ดินที่มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างหรือที่เรียกว่า “พีเอช (pH)” ของดินต่ำกว่า 7.0 ดินกรดที่เป็นปัญหาทางด้านการเกษตร คือ ดินกรดที่มีค่า pH ของดินต่ำกว่า 5.5 ความเป็นกรดของดินแต่ละช่วงจะมีผลต่อการปลดปล่อยธาตุอาหารพืชในดิน

ลักษณะของดินกรด ดินกรดที่มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินต่ำกว่า 5.5 เป็นข้อจำกัดประเภทหนึ่งในด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร การเกิดดินกรดมีสาเหตุหลายประการ ได้แก่ เกิดตามธรรมชาติจากวัตถุดิบกำเนิดดินที่เป็นกรด เกิดการชะละลายธาตุที่เป็นต่างออกไปจากดินโดยน้ำฝนหรือน้ำชลประทาน พืชดูดเอาธาตุที่เป็นต่างออกไปแล้วปลดปล่อยกรดลงไปแทนที่ หรืออาจเกิดจากการใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีต่างๆ ที่มีสารกำมะถันเป็นองค์ประกอบ รวมทั้งดินกรดที่เกิดจากฝนกรดบริเวณใกล้โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

ดินกรดส่วนใหญ่มักพบในดินเนื้อหยาบ ดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียด ทั้งในที่ลุ่มและในที่ดอน พื้นที่ที่มีการชะล้างหน้าดินสูง มีการใช้ปุ๋ยเคมีต่อเนื่องกันเป็นเวลานานและขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งอาจพบอาการผิดปกติของพืชร่วมด้วย

ระดับความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH) มีผลต่อ

การปลดปล่อยธาตุอาหารพืชในดิน ภาพที่ 1

ดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง

(pH 4.5-5.5)ธาตุอะลูมิเนียม เหล็ก แมงกานีส และสังกะสีละลายออกมาจากดินเป็นพืชต่อพืช

ดินเป็นกรดเล็กน้อยและดินเป็นกลาง

(pH 6.0-7.0)ระดับ pH ของดินมีความเหมาะสมต่อการละลายธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

ดินเป็นด่างเล็กน้อยและด่างปานกลาง

(pH 7.5-8.0)พืชขาดฟอสฟอรัส เนื่องจากเกิดตกตะกอนกับแคลเซียมที่ละลายออกมามากเกินไป

แนวทางแก้ไขปัญหาดินกรด

1. **การใช้วัสดุปูนทางการเกษตร** วัสดุปูนที่นิยมใช้โดยทั่วไปใช้ปูนโดโลไมท์ อัตรา 300-500 กิโลกรัมต่อไร่

2. **การใส่อินทรีย์วัตถุ** ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ช่วยเพิ่มการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน ลดการสูญเสียธาตุอาหารจากการถูกชะล้าง และอินทรีย์วัตถุยังช่วยลดความเป็นพิษของเหล็กและอะลูมิเนียมในดินด้วย

3. **การเพิ่มธาตุอาหาร** การใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยเคมี ทั้งปุ๋ยไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ตามชนิดและปริมาณที่เหมาะสมกับพืชที่ปลูก

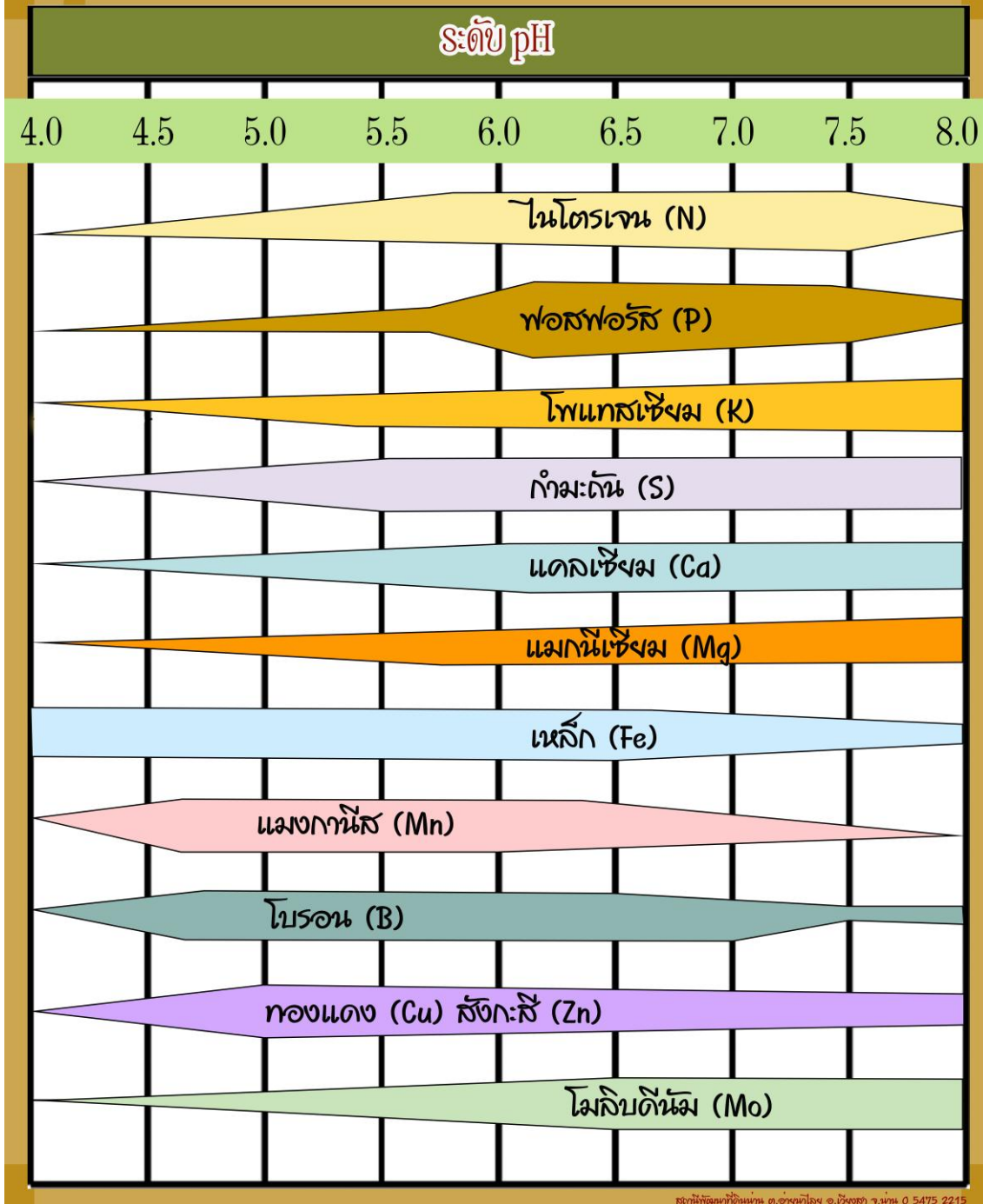
4. **การคลุมดิน** ใช้วัสดุคลุมดิน เศษพืช หรือปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดิน เป็นการรักษาหน้าดิน ป้องกันการชะละลายหน้าดิน รักษาความชื้นในดิน และเพิ่มอินทรีย์วัตถุ

5. **การเลือกชนิดพืชและพันธุ์พืชที่ชอบดินกรดมาปลูก** ดินกรดที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วสามารถปลูกพืชได้เกือบทุกชนิด แต่ต้องมีการจัดการน้ำและธาตุอาหารพืชให้เหมาะสม เกษตรกรควรรู้ช่วงเป็นกรดเป็นด่างของดินที่เหมาะสมสำหรับพืชแต่ละชนิด พืชหลายชนิดสามารถทนทานและเจริญเติบโตได้ดีในดินกรด เช่น ข้าว แตงโม ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย มันสำปะหลัง ถั่ว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟ กล้วย มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ ยาสูบ และสับปะรด เป็นต้น

6. **การเลือกใช้ระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม** เลือกใช้ระบบการปลูกพืชที่มีระบบรากลึกสลับกับรากตื้น เพื่อเป็นการนำเอาอาหารที่ถูกชะละลายลงในดินล่างมาใช้ ปลูกพืชหมุนเวียนชนิดต่างๆ สลับกับพืชตระกูลถั่ว และการปลูกหญ้าแฝกล้อมรอบไม้ผล เพื่อดักเก็บตะกอนและรักษาความชื้นในดินบริเวณรอบๆ ต้นไม้

ระดับ pH ของดินกับความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช

Effects of pH on Nutrient Availability

ภาพที่ ๑ ระดับความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH) มีผลต่อการปลดปล่อยธาตุอาหารพืชในดิน